

Γράφει ο **Ειρηναίος Μαράκης**

[Το κείμενο που ακολουθεί είναι παράγωγο συλλογικής εργασίας. Με την έννοια ότι τα στοιχεία που περιέχονται αποτελούν μια επιλογή και σύμπτυξη από σχετικές έγγραφες και προφορικές παρεμβάσεις σχετικά με τα ζητήματα της σεξουαλικής και ομόφυλης απελευθέρωσης. Στο τέλος θα παραθέσω και τα σχετικά στοιχεία. Είναι ένα στρατευμένο κείμενο και παρουσιάζει μία γενική εικόνα της μαρξιστικής, αντικαπιταλιστικής και επαναστατικής άποψη για το ζήτημα. Βέβαια, δεν χρειάζεται να πω, πως τυχόν λάθη, παραλήψεις ή παρανοήσεις βαρύνουν αποκλειστικά εμένα. Να σημειώσω επίσης ότι το κείμενο αυτό αποτελεί σύμπτυξη παλαιότερου άρθρου με τον ίδιο τίτλο, το οποίο είχε γραφτεί για το πρώτο Pride στην Κρήτη (26-27/6/2015) και το επαναφέρω με αφορμή τις ομοφοβικές δηλώσεις του μητροπολίτη Αμβρόσιου και τις νέες δηλώσεις του ΚΚΕ σχετικά με το Σύμφωνο Συμβίωσης.]

Είναι κοινός τόπος, ότι συχνά από τα ρατσιστικά κέντρα και τους θεσμούς η ομοφυλοφιλία θεωρείται και αντιμετωπίζεται ως ανωμαλία, παρέκκλιση ή και ως ηθικός εκφυλισμός των ανθρώπων καταλήγοντας έτσι να υιοθετούνται απόψεις στα όρια του χιτλερισμού. Όμως εάν εξετάσουμε την προέλευση της πυρηνικής οικογένειας θα διαπιστώσουμε ότι μέχρι τα μέσα του 19ου αι. η εργατική οικογένεια ήταν υπό διάλυση με γυναίκες, παιδιά και άνδρες να δουλεύουν ασταμάτητα σε εξοντωτικές συνθήκες. Ήταν ο καπιταλισμός και η εντατική και ολοκληρωτική αλλαγή των σχέσεων παραγωγής, καθώς και οι ανάγκες του κεφαλαίου να συγκεντρώσει κάτω από τον έλεγχο του τις ανθρώπινες κοινωνίες έτσι ώστε στα μέσα του 19ου αιώνα εργάστηκε στο να ενισχύσει την οικογένεια ως μηχανισμό για τη φροντίδα και την αναπαραγωγή της εργατικής τάξης. Οτιδήποτε παρεκκλίνει αυτής της λογικής, θεωρείται προβληματικό και επικίνδυνο. Είναι τότε που χαρακτηρίστηκε ο ομοφυλόφιλος ως ξεχωριστός, αιρετικός ανθρώπινος τύπος και η ομοφυλοφιλία ως ψυχική ασθένεια. Αλλά δεν ήταν μόνο η ομοφυλοφιλία που χαρακτηρίστηκε

ως ψυχική ασθένεια αλλά και οι άνθρωποι με αναπηρία αντιμετωπίστηκαν ως εξωτικά όντα, στη ρομαντική εκδοχή και ως τέρατα άξια για έκθεση στις γιορτές και στα διάφορα freak show. Η περιθωριοποίηση αυτή λειτουργεί ακόμα και σήμερα με τους ανάπηρους και ομοφυλόφιλους συμπολίτες μας να αντιμετωπίζουν ένα σωρό δυσκολίες στο να αναπτύξουν την προσωπικότητα τους και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους.

Συνεχίζοντας, πρέπει να γνωρίζουμε ότι το κυρίαρχο κοινωνικό και σεξουαλικό πρότυπο της ετεροκανονικότητας δεν είναι κάτι που δεν μπορεί να ξεφύγει από τις αντιφάσεις του συστήματος που το δημιούργησε. Έτσι ενώ από τη μία πλευρά ο καπιταλισμός δημιουργεί τις υλικές συνθήκες ώστε να ζει κανείς την προσωπική του ζωή ανεξάρτητα από την οικογένεια (σεξουαλική ελευθερία) - όχι όμως και σε περίοδο κρίσης, αλλά από την άλλη στην προσπάθειά του να στηρίξει την οικογένεια διαιωνίζει αντιδραστικά ιδεολογήματα όπως τον σεξισμό, την ομο/αμφι/τρανσφοβία, πολυφοβία φορτώνοντας παράλληλα τα βάρη της αναπαραγωγής και της φροντίδας των παιδιών, των ηλικιωμένων, των αρρώστων στην οικογένεια, ειδικά στις γυναίκες και χωρίς κοινωνική μέριμνα. Βλέπουμε λοιπόν, ότι και ο αγώνας για την απελευθέρωση της γυναίκας από τα δεσμά του νοικοκυριού δεν μπορεί να είναι διαφορετικός από τη συνολική μάχη για την κοινωνική απελευθέρωση.

Οι θεωρητικοί του μαρξισμού άσκησαν κριτική στο θεσμό της οικογένειας, τους ρόλους των φύλων και τη σεξουαλική καταπίεση. Η Ελεονόρα Μαρξ (κόρη του Καρλ Μαρξ) έγραφε και έκανε ομιλίες για την απελευθέρωση των γυναικών και των ομοφυλόφιλων ενώ Το SPD (Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα) στη Γερμανία έκανε καμπάνιες για τα δικαιώματα των ομοφυλόφιλων δείχνοντας και την αλληλεγγύη του στον διωκόμενο, ομοφυλόφιλο ποιητή Όσκαρ Ουάιλντ κι από το βικτωριανό καθεστώς στην Αγγλία. Επίσης, ο Μάγκνους Χίρσφελντ, μέλος του SPD, δημιούργησε την πρώτη gay οργάνωση (1897). Στόχος: η αποποινικοποίηση του ομόφυλου σεξ ενώ κατά τη Γερμανική Επανάσταση (1918-1923), εμφανίστηκαν δεκάδες gay οργανώσεις και περιοδικά που διεκδικούσαν την απελευθέρωση. Ο ίδιος ο Φρίντριχ Ενγκελς και στο ημιτελές κείμενο του «Ο ρόλος της εργασίας στην εξανθρώπιση του πιθήκου», που κυκλοφορεί σε ενιαία έκδοση του Μαρξιστικού Βιβλιοπωλείου μαζί με το κείμενο Ο Ένγκελς και η καταγωγή της ανθρώπινης κοινωνίας» του Βρετανού επαναστάτη μαρξιστή Κρις Χάρμαν, επιχειρεί να απαντήσει σε ερωτήματα του τύπου, πώς φτιάχτηκε ο κόσμος ή πώς προέκυψε ο άνθρωπος και σε τι διαφέρει με τα άλλα ζώα. Αλλά και για το αν η εκμετάλλευση, η καταπίεση, η θέση της γυναίκας, είναι διαχρονικά γνωρίσματα της ανθρώπινης κοινωνίας ή αν υπάρχει δυνατότητα να αλλάξουν όλα αυτά ή είναι σύμφυτα στην ανθρώπινη φύση.

Όμως η μεγάλη αλλαγή συντελέστηκε με την Οκτωβριανή Επανάσταση όπου δυο μήνες μετά το ξέσπασμα του κόκκινου Οκτώβρη καταργήθηκαν όλοι οι νόμοι που ποινικοποιούσαν την ομοφυλοφιλία, νομιμοποιήθηκαν οι εκτρώσεις, δίνονταν διαζύγιο με μία μόνο αίτηση, εφαρμόζοντας ότι δεν είχε συμβεί για ολόκληρες δεκαετίες πριν. Επίσης, για πρώτη φορά σε μια χώρα δόθηκαν τόσες νομικές ελευθερίες που αφορούσαν την προσωπική ζωή των ανθρώπων, με τα ρώσικα δικαστήρια να αποδέχονται και να προστατεύουν τους γάμους μεταξύ ομοφύλων ενώ στη δεκαετία του 1920 ξεκίνησαν να γίνονται και οι πρώτες επεμβάσεις φύλου. Εναντία στον βάρβαρο θεσμό της οικογένειας εφαρμόστηκαν νέες και πρωτοποριακές λύσεις. Δημιουργήθηκαν κοινοτικές καντίνες, κοινοτικά πλυντήρια, παιδικοί σταθμοί και όλα αυτά σε μια χώρα ρημαγμένη από τον πόλεμο και τη φτώχεια. Η Αλεξάντρα Κολοντάι περιγράφει μάλιστα τις ποικίλες μορφές σχέσεων στην επαναστατημένη Ρωσία όπου εντοπίζονταν η παραδοσιακή οικογένεια με τους θεσμούς της, συμβίωση χωρίς γάμο, ελεύθερες σχέσεις και πολυσυντροφικές σχέσεις εντός και εκτός γάμου. Βέβαια η πυρηνική οικογένεια σε σχέση με τις άλλες μορφές σχέσεων, αντιμετώπιζε σοβαρή κρίση εξαιτίας του γενικευμένου επαναστατικού κλίματος και με οικογένειες όπου η σύγκρουση ενός πατέρα που ήταν μέλος του κόμματος με τη σύζυγο του που επιθυμούσε και αυτή να έχει λόγο στα δημόσια πράγματα. Αυτό το παράδειγμα πρέπει να ακολουθήσουμε και σήμερα, ανατρέποντας το σύστημα της εκμετάλλευσης και της σχεδόν μεταφυσικής, αστικής κανονικότητας αλλά χωρίς την σταλινική του διαστρέβλωση που έκλεινε τους ομοφυλόφιλους στα ψυχιατρεία και που οδήγησε τα κινήματα της απελευθέρωσης να αντιμετωπίσουν την καταστολή, να ακυρώσει τις προοδευτικές κατακτήσεις, να διώκει τους ομοφυλόφιλους και να επιστρέψει σε μια προπαγάνδα χωρίς προηγούμενο για τη δόξα της Μάνας κι ενισχύοντας τα στερεότυπα του ετεροφυλόφιλου μονογαμικού ζευγαριού και της πυρηνικής οικογένειας.

Στη Δύση η κατάληξη του κινήματος δεν ήταν διαφορετική. Το κίνημα στη Γερμανία ηττήθηκε με την επικράτηση του Χίτλερ. Χιλιάδες ομοφυλόφιλοι στάλθηκαν στα στρατόπεδα θανάτου της ναζιστικής Γερμανίας όπου τους αντιμετώπιζαν σαν έκφυλους, διεστραμμένους και επικίνδυνους, χρησιμοποιώντας για την περίπτωση τους τον χαρακτηρισμό του υπανθρώπου και τοποθετώντας στη συγκεκριμένη κατηγορία κάτω και από τους άλλους διωκόμενους της περιόδου, τους Εβραίους. Έγιναν μάλιστα γνωστοί ως οι άνθρωποι με τα ροζ τρίγωνα από το διακριτικό που είχαν ραμμένο πάνω στα ρούχα της (αντίστοιχο του κίτρινου άστρου). Σύμφωνα με τους ναζί, η οικογένεια έπρεπε να υπηρετεί την αναπαραγωγή της Άρειας Φυλής. Οι ομοφυλόφιλοι θεωρήθηκαν υπεύθυνοι για την παρακμή του κράτους και όχι η διεθνής καπιταλιστική κρίση του 1929 ,που είχε επηρεάσει

τη Γερμανία, ούτε ο εξωτερικός δανεισμός, ούτε καν η άσχημη διαχείριση των δημόσιων πραγμάτων από το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου κι έπειτα. Φυσικά, ούτε λέξη δεν είπαν οι ναζί για την στοχευμένη, ιμπεριαλιστική πολιτική του γερμανικού κεφαλαίου που βρήκε στο πρόσωπο του Χίτλερ αυτόν που θα μπορούσε να εφαρμόσει τα σχέδια της. Με τους ρατσιστικούς Νόμους της Νυρεμβέργης το 1935 για εξυγίανση του γάμου, προστασίας του αίματος και πρόληψης των γενετικά αρρώστων, υπολογίζεται ότι 15.000 ομοφυλόφιλοι στάλθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και εξοντώθηκαν. Και ναι, τα κείμενα της Χρυσής Αυγής που κυκλοφορούν δεν διαφέρουν από αυτά που εφάρμοσαν οι ιδεολογικοί τους πρόγονοι, προτείνοντας μάλιστα και ως λύση απέναντι σε αυτά τα ζητήματα την ευγονική. Δυστυχώς, ένα επίσης μεγάλο ζήτημα που αποτελεί και τραγική ειρωνεία της Ιστορίας, ήταν όταν η Αριστερά, και κάτω από την επίδραση του σταλινικού δρόμου, από το 1931 με το Σοσιαλιστικό Κόμμα και με το Κομμουνιστικό Κόμμα από το 1933 αντιμετώπισε την ομοφυλοφιλία ως το κρυμμένο μυστικό του ναζισμού και ως κοινωνική παρέκκλιση, παρουσιάζοντας την ως σύμπτωμα της μπουρζουαζίας, αξιοποιώντας το γεγονός ότι ο Έρνστ Ρεμ, Γερμανός αξιωματικός, σημαίνον στέλεχος του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος κι αρχηγός των ναζιστικών ταγμάτων εφόδου (SA) και άλλα μέλη των ναζί ήταν ομοφυλόφιλοι. (Θυμίζω τη σφαγή της Νύχτας των Μεγάλων Μαχαιριών αλλά και ότι το 1931 η εφημερίδα Munchener Post δημοσιεύει επιστολές του Ρεμ προς ένα φίλο, στον οποίο εξομολογείται τις σεξουαλικές του σχέσεις με άνδρες. Διαπιστωμένα ομοφυλόφιλος είναι, επίσης, ο υπαρχηγός του Έντμουντ Χάινες. Το ναζιστικό κόμμα ισχυρίζεται ότι οι επιστολές είναι πλαστές, αλλά τα γεγονότα δεν διαψεύδονται). Κι έτσι χρησιμοποιώντας τέτοιες λογικές και προστατεύοντας, έστω και ακούσια, τον διωγμό των ομοφυλόφιλων πολιτών, η Αριστερά συνετέλεσε στην στοχοποίηση τους χωρίς να δείξει ούτε μια σταλιά ενδιαφέροντος γι' αυτούς. Χρειάστηκε να περάσουν δεκαετίες μέχρι το κίνημα να αναδυθεί ξανά: πρώτα με την εξέγερση του Stonewall, στη Νέα Υόρκη το 1969, που αποτελεί κομμάτι του ευρύτερου κινήματος του «Μάη του '68» και συνεχίζοντας με τους κοινούς αγώνες των ανθρακωρύχων και της ΛΟΑΤ κοινότητας τη δεκαετία του 1980 στη νεοφιλελεύθερη Αγγλία της Μάργκαρετ Θάτσερ.

Για όλα αυτά τα παραπάνω είναι αναγκαίο να δώσουμε σήμερα εκείνη τη μάχη ενάντια στην κυρίαρχη, σεξιστική ιδεολογία που κατανέμει στους ανθρώπους ρόλους στο πλαίσιο της οικογένειας και της κοινωνίας που τους παρουσιάζει και τους νομιμοποιεί ως μία εξωκοινωνική και αιώνια συνήθεια. Άρα είναι καθήκον μας και απαραίτητη συνθήκη να στηρίζουμε το LGBTQI+ κίνημα και τις διεκδικήσεις του, να το συνδέουμε με τα άλλα κινήματα: αντιρατσιστικό, αντιφασιστικό, εργατικό, παλεύοντας ενάντια στην καταπίεση και στην εκμετάλλευση. Προβάλλοντας παράλληλα το αίτημα μιας άλλης κοινωνίας ελεύθερης από κάθε

δεσμά και επιβολή. Μην ξεχνάμε ότι μία πρώτη νίκη έλαβε χώρα στην Ιρλανδία, η οποία έγινε η πρώτη χώρα που κερδίζει την ισότητα στο γάμο με τη λαϊκή ψήφο, κόντρα στην Εκκλησιαστική κυριαρχία και τα αντιδραστικά ιδρύματα, στέλνοντας το μήνυμα της αποδοχής και της ενότητας. Μία τέτοια νίκη όμως δεν είναι αρκετή για να κοντράρουμε την ομοφοβία και την τρανσφοβία καθώς συντηρητικοί κύκλοι ακόμα και τώρα προσπαθούν να σταματήσουν το κίνημα αυτό. Χρειάζεται να δοθεί και το μήνυμα της ενότητας της εργατικής τάξης για αυτόν και για κάθε αγώνα που θα χρειαστεί να δώσουμε. Η ρατσιστική εκστρατεία εναντίον μεταναστών, ομοφυλόφιλων, τρανς, γυναικών (Κούνεβα) δεν έχει τελειώσει, αντίθετα προσπαθούν να την ενισχύσουν όσο καλύτερα μπορούν. Είτε στην Ελλάδα (ομο/τρανσφοβικές επιθέσεις από τη Χρυσή Αυγή), είτε στις ΗΠΑ (δολοφονία του 32χρονου μαύρου ομοφυλόφιλου, Μαρκ Κάρσον στη Νέα Υόρκη στις 17/5/2013). Η Αριστερά δεν μπορεί να κάνει την πάπια, κατά το κοινώς λεγόμενο, και να δημιουργεί προβλήματα αντί να τα επιλύει. Ούτε ο ΣΥΡΙΖΑ και η κυβέρνηση του, ούτε το ΚΚΕ που αναδεικνύεται ως το πιο ομοφοβικό κόμμα στο ελληνικό κοινοβούλιο μετά τη ναζιστική συμμορία της Χρυσής Αυγής, ούτε τμήματα της επαναστατικής και αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, έχουν την πολυτέλεια του χρόνου για να μην οργανώσουν και σε αυτή την κατεύθυνση την πάλη τους.

Όμως αν η αντικαπιταλιστική Αριστερά το παλεύει – συμμετείχε στο πρόσφατο Pride της Αθήνας (Ιούνιος 2015) με οργανωμένο μπλοκ φωνάζοντας συνθήματα όπως «Το σύμφωνο συμβίωσης είναι η αρχή, όλο το μνημόνιο θα τσακιστεί», «Στο δρόμο σπάμε την ομοφοβία με όπλο την κατάληψη και την απεργία», «Πατρίδα, οικογένεια και Θρησκεία του Καπιταλισμού είναι τα εργαλεία», «Gay, τρανς και λεσβίες θα είμαστε παρούσες σ' όλες τις απεργίες», κάποιοι άλλοι αδιαφορούν τελείως. Αυτό χρειάζεται να αλλάξει. Και θα αλλάξει. Γι' αυτό δεν κάνουμε πίσω αλλά στηρίζουμε κριτικά, ενισχύουμε τη φωνή της Κοινότητας, ενώνουμε με τους υπόλοιπους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες και καταθέτουμε τις προτάσεις μας για το πώς οραματιζόμαστε την οργάνωση ενός πραγματικά ελεύθερου Pride και καλούμε ακτιβιστές και οργανώσεις να συζητήσουμε, χωρίς να φοβόμαστε την κριτική και τις διαφωνίες, για το πώς θα συντονιστούμε στη συνέχεια.

Πηγές

- 1) Ομοφυλόφιλοι και καταπίεση, Λίζα Αστερίου, εισήγηση (α' μέρος) στο Φεστιβάλ Μαρξισμός 2015
- 2) Ομοφυλοφιλία, σεξουαλικότητα και η πάλη για την απελευθέρωση, Κώστας Τορπουζίδης, Μαρξιστικό Βιβλιοπωλείο, 2012
- 3) Ανακοινώσεις της Ομάδας Φύλου και Σεξουαλικότητας της ANTAPΣYA (LGBTQ ANTAPΣYA)
- 4) Άρθρα και παρεμβάσεις ακτιβιστών του LGBTQ κινήματος και σχετικών ομάδων στην

*εβδομαδιαία εφημερίδα της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς, Εργατική Αλληλεγγύη
5) σχόλια και παρατηρήσεις από συλλογικές συζητήσεις και διαδικασίες*